

Infogelvlucht nr. 23, 5^e jaargang

Nieuwsbrief van de vogelwerkgroep IVN Valkenswaard-Waalre

januari 2016

Vogelpaspoort: Groenling, *Carduelis Chloris*

Een van de vogels welke we komend seizoen weer steeds vaker op onze voedertafels aan kunnen treffen is de groenling. Deze vinkachtige valt op, de naam zegt het al, door zijn overwegend groene kleur. Op de staart heeft hij grote gele zijvlekken en hij heeft gele vleugelbanen.

In ons land is het een algemene broedvogel met tussen de 50.000 en 100.000 broedparen, maar in de wintermaanden zijn de aantallen hoger vanwege de komst van Scandinavische wintergasten. Vaak maken ze dan gebruik van gezamenlijke slaapplekken. Een klein deel van "onze" groenlingen trekt in de winter naar Frankrijk en Spanje. Op de voedertafel zijn vooral zonnepitten, zadenmengsels en

pinda's geliefd. Wintergroepjes blijven vaak bij een voedselbron tot alles op is.

Groenlingen zijn weinig schuw, ze vluchten minder snel weg dan andere vinkachtigen. In het broedseizoen zijn ze erg territoriaal en vechten regelmatig met andere groenlingen om de beste zangpost of nestlokatie. De gemiddelde levensduur is 2 tot 3 jaar.

De groenling heeft mensen geïnspireerd tot het geven van allerlei bijnamen.

In de omgeving van Antwerpen heet een groenling een **Moef Mof**.

Volgens een etymoloog zou de naam verwijzen naar het groen in het uniform van Duitse soldaten gedurende de tweede wereldoorlog, maar de naam was al eerder genoemd in een bron van 1900. **Moef** is West Vlaams dialect voor een onvriendelijk iemand en **Moffe** of **Muffe** is een scheldwoord voor een vreemdeling. Maar waarom zou zo'n alleraardigst vogeltje als een groenling uitgescholden worden voor onvriendelijke vreemdeling? Daar is niet makkelijk een verklaring voor te vinden. Er zijn echter wel meer vogels die er slecht vanaf komen met hun bijnamen: kets (huismus), taats (grasmus), kutke-gaap (drieteenmeeuw), schijlijster (grote lijster), bremspoerts (braamsluiper), gek en zeezot (beide jan-van-gent) zijn namen die een scheldwoord inhouden. Dat de groenling als een vreemdeling beschouwd werd zou verklaard kunnen worden door het feit dat hij wel als kooivogeltje gehouden werd, waardoor men zou kunnen denken dat het een niet inheemse soort is. Maar erg plausibel klinkt het allemaal niet. Nog een laatste mogelijke verklaring van **Moef Mof**: het Middelhoogduits **muff** betekent 'hangmuil', het Franse **mufle** 'snoet' en **mouflart** is Oudfrans voor 'bolwangig'. Nou heeft de groenling bolle wangen en een dikke snavel, maar op een of andere manier bevredigt deze verklaring niet echt. Nee, we weten gewoon niet waarom de Antwerpenaar een groenling zo noemt. En dat is ook helemaal niet erg.

Vogelwandeling zondag 20 december 2015.

De Vogelwerkgroep van het IVN Valkenswaard-Waalre heeft op zondag 20 december 2015 een publieksovogelwandeling georganiseerd in het gebied van het Peetersven. Via de lokale media werden de mensen uitgenodigd om deel te nemen aan deze wandeling, waarbij een kop soep na afloop als extra lokkertje werd gebruikt! Totaal waren er 26 deelnemers, inclusief de aanwezige begeleiders van de VVG. Het was een prachtige zonnige dag, ideaal dus om te vogelen. Het betreffende gebied achter de Were Di Scholengemeenschap tot aan de kweekvijvers en de Eindhovense Golf is een prachtig wandelgebied. Vertrekpunt was d'n Nieuwenhof. De route was uitgezet door Paula Brom. Door enkele leden van de VVG werd onderweg op diverse plekken het gebied in historisch perspectief geplaatst. O.a. het looien van leer voor de leerindustrie, de deal tussen de gemeente Valkenswaard en de N.V. Philips betreffende de Eindhovense golfbaan en het wandelpark en Peetersven. Waar overigens de naam Peetersven vandaan komt is niet duidelijk. Mogelijk zijn er onder de lezers ideeën! Maar het ging natuurlijk vooral om het waarnemen van vogels en daarin waren we heel succesvol. We hebben zo'n 35 soorten gespot! Een respectabel aantal met als hoogtepunt

een klapkester die in het topje van een boom zat, prachtig in de zon! Andere opvallende waarnemingen de buizerd, een groep staartmezen, boomklever, boomkruiper, goudhaantjes, havik, kramsvogels, sperwer, grote bonte specht. Bij de zogenaamde vlermuizenkelder hadden we het geluk dat deskundige Frank Heijmans een van de deelnemers was. Hij vertelde dat die kelder ca. 70 meter lang is. Er huizen dwergvlermuizen, maar ook groene-, bruine en heikkickers. En verder de Alpenwatersalamander en de kleine watersalamander! Aan het einde van de wandeling hebben we in d'n Nieuwenhof gezellig kunnen na buurten, onder het genot van een heerlijke kop verse tomatensoep, gemaakt door Martha. Ook hebben we een

toelichting gegeven op de activiteiten van de VWG en een oproep gedaan om de gelederen te versterken. Dat kan door lid te worden van de VWG of door een bijdrage te leveren aan projecten van de VWG. De deelnemers waren enthousiast, dus mogelijk levert dat extra krachten op!

Alles bij elkaar een prachtige wandeling met een dampend slot!

Marno.

Routebeschrijving bovengenoemde wandeling

We starten de wandeling voor het IVN-gebouw en gaan rechts door het klaphekje en de aangrenzende kruidentuin. Als het goed is horen we hier al verschillende vogels zoals merel, winterkoning, roodborst, vink en kool-en pimpelmees. We verlaten de kruidentuin wederom door een klaphek en komen in het belevingspark. Ook hier vliegen vogels af en aan zoals houtduif, kraai en kauw, maar ook zie je hier allerlei dieren uitgehouden uit boomstammen. Sinds een paar jaar is het gebied netjes opgeknapt en is het een plezier om er door te wandelen. We steken de Merendreef over en lopen tussen het Groote Meer en scholengemeenschap Were Di. Als je goed op let zie je misschien de blauwe reiger, meerkoeten en wilde eenden op het meer. Op het einde draaien we links af en lopen zo achter het meer door. Daarna gaan we wat naar rechts en wandelen over het zandpad links de bebossing in. In de verte ligt het Peetersven. Zoals je ziet mooi opgeknapt en op informatieborden wordt er wat over het gebied verteld. Maar wist je dat niemand je kan vertellen hoe het ven aan zijn naam komt?. Met een beetje geluk zou het zo maar kunnen dat hier de klapkester rondvliegt. Als we links om het ven heen lopen komen we bij de "stenen bank" geschonken door de gemeente destijds aan de familie Philips de Jong. Zij hadden dit gebied aangekocht en er een landschapspark van gemaakt. Ook het aangrenzende terrein waar later de Eindhovense Golf is herrezen was hun eigendom. We volgen al een hele tijd knooppunten van het wandelrouten netwerk en zodoende kom je toch op plaatsen waar je anders niet zo gauw zou lopen. We passeren het schietterrein van het plaatselijke gilde en even verder op zien we links een soort kelder waar vlermuizen een schuilplaats hebben gevonden. We houden rechts aan via een zandweg en op het eind komen we bij een houten bruggetje dat steken we over en vervolgens staan we bij een van de visvijvers die we wel mogen bezoeken. De anderen zijn voor publiek afgesloten en 1x per jaar op een open dag van het Brabants Landschap te bezoeken. Altijd zwemmen hier wel zwanen en andere eenden soorten. In de verte zien we de "nieuwe vogelkijkhut" die in de plaats gekomen is van de oude die door vandalen vernield was. Bij mooi weer kun je nadat je de kijkhut bezocht hebt je weg vervolgen achter de hut door. Maar na veel regen is het misschien verstandiger de visvijver langs de andere kant te belopen, dus wandelen we een stukje terug om vervolgens onze weg te vervolgen over een kronkelig paadje. Links bevindt zich een slootje en rechts kijk je over weilanden uit, die meestal begraasd worden door tien tallen ganzen. Je loopt een stukje langs de Leenderweg en passeert een boerderij waar ook altijd verschillende vogels zich ophouden. Spreeuwen, zwaluwen, mussen en vinken. Meteen na de boerderij ga je rechts af en loop je achter de sportvelden van voetbalclub de Valk door. Rechts weer het weidse landschap en bij mooi weer zou je zomaar een roofvogel kunnen spotten. Via de Dennenlaan en de Bosstraat komen we weer terug bij het IVN-gebouw en hebben we er hoogstwaarschijnlijk een mooie vogelwandeling opzitten. Veel plezier. Vergeet de verrekijker niet en goed schoeisel.

PTT tellingen

Het Punt-Transect-Tellingenproject (PTT) is het langst lopende monitoringproject van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). Het is gestart in 1978, kende enige varianten maar blijft tegenwoordig beperkt tot een jaarlijkse decembertelling. Een populair project (400 telroutes) voor in de 'stille' wintertijd. Het kost weinig tijd maar levert goed bruikbare resultaten en onverwachte momenten in het veld op.

Doel

Aantallen en verspreiding vastleggen van min of meer algemene wintervogels, in aanvulling op de andere wintervogelprojecten (o.a. watervogeltellingen).

Welke soorten

Alle soorten worden geteld. Voor ca. 80 soorten levert dit project onmisbare informatie op. Het gaat zowel om overwintersaars uit Noord- en Oost-Europa (Kramsvogel, Keep) als Nederlandse standvogels (Groene Specht, Huismus).

Werkwijze

De werkwijze is eenvoudig:

- Eenmalige telling in periode 15 december tot en met 1 januari
- Telroute met 20 vaste telpunten
- Precies vijf minuten tellen per punt
- Alle vogels tellen, ook voorbijvliegende

Wij tellen met onze groep op vijf verschillende plaatsen:

- Bruggerhuizen - Achelse Kluis
- Achterste Brug - Plateaux
- Leende - Sterksel - Maarheeze - Soerendonk - Leenderstrijp
- Budel - Gastel
- Cadier en Keer in Zuid Limburg

Dove vogelaars

Natuurdagboek 28 dec. 2015 door Koos Dijksterhuis (uit dagblad Trouw van 28 dec. 2015)

Toen ik 15 was, zei ik opeens iets tegen mijn vader over de tjirpende krekels. "Krekels?" Hij hoorde ze niet. Afgelopen zomer maakte mijn zoon hetzelfde mee met mij. Wat je niet hoort weet je niet en wat niet weet, wat niet deert. Ik weet nu van die krekels. Wie weet wat ik nog meer niet hoor. Ik liep eens met vogelonderzoeker Rob Bijlsma door het bos. Rob is nog bejaarder dan ik. Toch hoorde ik niet eens alle vogels die hij hoorde. In een voetnoot bij een stuk op de site van Sovon Vogelonderzoek Nederland schrijft Rob over de Zweedse vogelonderzoeker Tony Foucard. Foucard telde vogels en toen hij zijn tellingen op een rijtje zette, bleek het goudhaantje in 20 jaar te zijn afgenomen van 34 tot 1. De staartmees kelderde van 17 naar 3, de heggemus van 28 naar 0. Dat zijn drie vogels die zachte, hoge geluidjes maken. Toen Roucard in 1999 - hij was 63 - een gehoorapparaat kocht, schrok hij. De vogels waren niet verdwenen, hij had ze alleen niet gehoord! Zulke verhalen brachten de Canadese auteurs van een broedvogelatlas ertoe de vogelaantallen te relateren aan de leeftijd van hun waarnemers. Van 13 van de 43 vogelsoorten was de trefkans significant lager bij waarnemers van boven de 50. Negen soorten met een hoog geluid waren bij hen het zeldzaamst. Daardoor leken die sterker

in aantal af te nemen dan het geval was. De Canadezen concludeerden dat vogelaars van boven de 50 zich beter kunnen inzetten voor veldwerk waarbij het gehoor onbelangrijk is. Nesten zoeken bij voorbeeld, vogelgedrag en voedselkeus in kaart brengen. Rob stopt met op het gehoor vogels inventariseren. Ik overweeg een gehoorapparaat.

Bovenstaand stukje geeft onze eigen vogelwerkgroep weer stof tot nadenken: alle leden zijn boven de 50!

Begrijpelijk dat wij ons zorgen maken over de toekomst. Wij zijn daarom ook hard bezig om onze vogelwerkgroep te 'moderniseren'.

De 'oude' vogelwerkgroep blijft natuurlijk bestaan, daarnaast hebben we de PEP-groep.

PEP staat voor:

- *Presentatie en Voorlichting*
- *Educatie*
- *Projecten.*

Eén van onze plannen is om meer mensen te betrekken bij onze vogelwerkgroep. Zij hoeven dan niet persé vergaderingen bij te wonen, maar nieuwe mensen zijn meer dan welkom om bijvoorbeeld mee te gaan tellen. Zij kunnen dan met een ervaren lid op pad om zo vertrouwd te raken met de vogels. Ook zoeken we mensen die helpen met het ondersteunen van nog op te zetten projecten. Zo willen we graag een huiszwaluwtil plaatsen, nestkasten hangen voor gele kwikstaarten, gierzwaluwen inventariseren enz.

Kortom: voelt u zich geroepen om ons te ondersteunen, of weet u iemand in uw omgeving die onze club kan komen versterken, neem gerust contact op via onderstaand mailadres of met Anni Janssen, telefoon: 040-2012320

Hebt u op of-aanmerkingen over deze nieuwsbrief of wilt u van de mailinglist worden verwijderd, mail dan naar info@vlucht@gmail.com

Wilt u meer informatie over het IVN, kijk dan op onze site: <http://ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre>